

FELSŐOKTATÁSI PEDAGÓGIAI
KUTATÓKÖZPONT

BUDAPEST, VIII., RIGÓ U. 16.
Telefon: 331-906, 337-999

1944 14 - 1008/1

Kedves Lukács Elvtárs!

Engedje meg, hogy f. hó 3-i megbeszélésünkre hivatkozva mellékelten megküldjem az említett "Babits-legendára" vonatkozó dokumentumot: Babitsnak egy jelentéktelen "sárga" diáklapban megjelent nyilatkozatát, pontosabban annak első részét.

A legenda felbukkan a "Magyar Költő kilencszáztizenkilencben" c. ismert írásában is:

"...Ma is emlékszem a tavaszi estére - egy-két héttel az ő diktaturájuk előtt - amikor eljött hozzám a két Barát: a szélkakas Költő, minden világnézetek lovagja, s az esoterikus Filozófus, az elvarázsolt, gondolatgombolyító... kértek, hogy vegyem fel az üldözött kommunisták ügyét, lépjek be pártjukba: akik szenvednek egy Szent Eszme miatt, akiket akkor börtönről börtönre vertek és hajszoltak, vagy kergetve bujkálniuk kellett. De én nem tettem ezt.

- Ez az eszme énnekem nem eszmém - feleltem -. Mert ez az eszme jogosnak hirdeti az Erőszakot és veszedelmes a Szabadságra. Én pedig a Szabadság hive vagyok és ellensége az Erőszaknak.

Néhány nap mulva a szél-sárkány költőt és gombolyag filozófust fél[]vitte a szél a Hatalom polcára. Csináltak ekkor egy lo[y]ális gesztust, és engem, akit előbb már sok lelkes kivánság és jóakaratu buzgalom az ifjuság mesterevé jelölt - fölültettek a Vörös Katedrára..."

Még egyszer hálásan köszönöm Lukács Elvtárs számomra rendkívül értékes segítségét, és szives elnézését kérem, hogy oly sok idejét elraboltam.

Tisztelettel:

Budapest, 1969. június 6.

Ladányi Andor
/Ladányi Andor/

BABITS MIHÁLY

Felkerestük Babits Mihályt, aki a forradalmak alatt a budapesti egyetemen katedrát vállalt, hogy állásfoglalásának indokairól és terveiről felvilágosítást kérjünk. A beszélgetést, mely irodalmi körökben nagy fel-tűnést ^{kel} ^{elt} ^{ent} egész terjedelmében alább adjuk.

A költő professzor, aki fáradtnak és szomorúnak látszott, készségesen adott felvilágosítást kérdéseinkre.

- A diktatúrához tulajdonképpen semmi közöm sem volt - mondotta. Az egyetemi katedrára, már jóval a diktatúra előtt jelöltek ki.

A diktatúra előtt 10 nappal történt, hogy Lukács György és Balázs Béla eljöttek hozzám. Arra akartak rábírní, hogy lépjek be a kommunista pártba. Ezt kereken megtagadtam, minthogy a kommunizmusnak hive nem voltam. Ennek ellenére, mihelyt népbiztos lett Lukács, mégis kinevezett.

Ebből azt következtettem, hogy ez nem volt politikai jellegű kinevezés. Hisz tudta, hogy nem vagyok kommunista érzelmű, mégis kinevezett. Tőle ezt liberális jellegű cselekedetnek tekintettem.

Amikor első órám on azt mondtam, hogy a "tudomány zászlaját meghajtom a forradalom lobogója előtt", - ami akkor a hallgatóságban nagy lelkesedést keltett, - ezzel természetesen az októberi forradalomra gondoltam: hisz a márciusi államcsinyt nem nevezhettem forradalomnak. Ugy is értette mindenki; és nem is lepett meg senkit ez a kifejezés; mert mindenki tudta, hogy a forradalomnak, mely megszabadított a háborútól, hive vagyok. Nem szabad elfeledni azt sem, hogy a forradalom adta nekem a katedrát s tartoztam a forradalomnak a lojális elismerés egy aktusával. Hogy ezt a mondatot nem úgy értettem, mintha a forradalomnak, politikának bármely szerepet akarnék adni a tudományban: azt azonnal, még azon az órán hangsúlyoztam.

- Professzor úr nem követte azt a szokást /melyet a proletárdiktatúra teremtményei honosítottak meg az egyetemen/: nem szólította a hallgatókat Elvtársaknak. Egyetlen egy alkalommal tett kivételt: Ady-szemináriumának megnyitóján. Miért?

- Az Elvtárs megszólítást nem használtam a magánéletben sem. Ezt a szót nem használhattam egy ismeretlennel szemben, akinek elveit nem ismerem. Nem vagyok elvtársa akárkinek. De azokat a lelkes ifjakat, akik éppen azáltal, hogy erre az előadásomra összegyűltek, megmutatták, hogy ideáljaik nem állnak távol az enyémtől, mert nem állnak távol az Ady magyar idáljaitól. Örömmel és máltán neveztem elvtársaknak.

- Minő érintkezésben volt Professzor úr a kommunista kultúra vezetőivel?

- A vezetők közül csak Lukács Györgyöt és Balázs Bélát ismertem.
Velük azonban a proletárdiktatura alatt talán csak egyszer találkoztam. //